

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

INFORMACINIS BIULETENIS Nr.7 (319) 2021 RUGSĖJIS

NAUJŲ
MOKSLO
METŲ
ŠVENTĖ
VILNIAUS
FAKULTETE

S. Butrimienės ir
V. Jankausko nuotraukos

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS KRONIKA

Rugpjūtis

- Galerijoje „Akademija“ veikia paroda „Sakmės iš 4 aukšto“
 9 d. Ekspozicijų erdvėje „Kreatoriumas“ atidaroma Vido Poškaus piešinių ir tapybos paroda „Žmogus, kuris juokiasi“
 10 d. „Titanike“ atidaroma piešinių ir tapybos paroda „Albertas Veščiušas (1921–1976)/ ABA“
 19 d. „Titanike“ atidaroma tarptautinė instaliacijų paroda „Sugrįžimai/Returns“
 28 d. Atvira diena Nidos meno kolonijoje
 31 d. Galerijoje „Artifex“ atidaroma jaunųjų tekstilės menininkų (Taisijos Kalininos, Lolitos Tučinskaitės, Natalijos Vilkialienės) paroda „Konversijos“

Rugsėjis

- 1 d. Naujų mokslo metų pradžios šventė. „Titanike“ atidaroma prof. Giedriaus Kazimierėno tapybos paroda „Pragaro giesmės“, galerijoje „Akademija“ atidaroma Valentinos Černiauskaitės ir Juozapo Švelnio paroda „Vilniaus tylos“ ir V. Černiauskaitės paroda „Paskui šį tą neaprepiamo“. DIC pristatoma Rasos Janulevičiūtės knyga „Tadas Baginskas. Dizaino liudininkas“. „Lauko ekspozicijoje“ veikia Rasos Justaitės-Gecevičienės paroda „Kas naujo mūsų pievoj?“
 3 d. VDA Naujuosiuose rūmuose atidaroma paroda „Atsipaudimai“
 9 d. Kompozitoriaus Dominyko Digimo performansas „Vilniaus tylų klausymai“ galerijoje „Akademija“
 22 d. Galerijoje „Akademija“ atidaroma paroda „Ieškant tapatybės (asmenukių amžiuje)“
 23 d. Galerijoje „5 malūnai“ atidaroma Lino Kaziulionio tapybos paroda „Tiesa slypi kažkur anapus“
 24 d. „Titanike“ atidaroma Šarūno Šimulyno (1939–

Parodoje „Pozuojanti istorija“ Panemunės pilyje

Parodoje „9 dešimt keramikai“

Rasos Janulevičiūtės knygos „Tadas Baginskas. Dizaino liudininkas“ pristatymas

- 1999) kūrybos paroda „Kietas ir užsispyręs“
 24 d. Panemunės pilyje atidaromi restauruoti reprezentaciniai interjerai, kuriuose eksponuojama VDA Lietuvos meno ir scenografijos katedros 2020–2021 m. vasaros praktikos darbų paroda „Pozuojanti istorija. Europos kostiumo raida nuo Renesanso iki bydermėjerio“
 29 d. *Acta Academiae Artium Vilnensis* 100-ojo numerio pristatymas Nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje
 30 d. „Titanike“ atidaroma paroda „9 dešimt keramikai“, skirta Lietuvos keramikos mokyklos 90-mečiui.

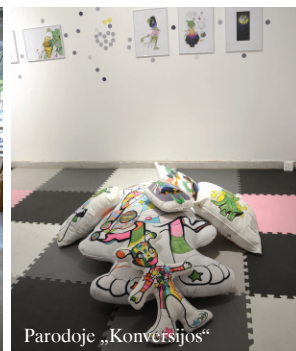
S. Butrimienės, M. Iršėno, V. Jankausko nuotraukos

Parodoje „Ieškant tapatybės“

Instaliacijų parodoje „Sugrįžimai/Returns“

Parodoje „Konversijos“

Giedriaus Kazimierėno parodoje

Šarūno Šimulyno parodos fragmentas

Šimtas „Acta Academiae Artium Vilnensis“ numerių

Prof. Adomo Butrimo kalba pasakyta minint AAAV 100 numerių jubiliejų, Vilnius, 2021 09 29

1990 metais Lietuvai vėl tapus nepriklausoma valstybe naujai formavosi ir jos aukštojo mokslo sistema. Pamažu įvyko visų iki tol buvusių aukštųjų mokyklų ir technikumų tapimas universitetais ir kolegijomis. Mokykloms keliami nauji reikalavimai, nustatinėjami kriterijai ir vyksta aktyvios diskusijos. Vilniaus universitetas netgi teigė, kad Lietuvoje yra tik vienas universitetas – Vilniaus. Koks institutų, akademijų likimas? Vilniaus dailės akademija siekė universitetinio statuso, tačiau tam labai trūko mokslinės veiklos. Padėtį imta sparčiai taisyti ir 1992–1994 m. Akademijoje jau atsiranda:

1. Mokslo ir meno prorektorius,
2. Mokslo centras (skyrius),
3. Doktorantūros ir leidybos skyrius,
4. Trijų pakopų studijos (bakalauro, magistro ir doktorantūra),
5. Dailėtyros institutas,
6. Galerija „Akademija“.

1991 m. būsimam mokslo ir meno prorektoriumi teko pusę metų stažuotis septyniuose Australijos universitetuose. Teko pastebėti, kad anglosaksų pasaulyje visiems universitetams būdingi 3 dalykai: a) žinomos leidyklos, b) puikios bibliotekos, c) turtingos galerijos ir muziejai. Tai tapo pavyzdžiu ir siekiamybe Vilniaus dailės akademijai.

Pirmieji mokslininkai ir leidėjai

1992 m. vėlyvą rudenį, spalio–lapkričio mėn. į Vilniaus dailės akademiją tuo tikslu priimti nauji darbuotojai: Rūta Janonienė, Vidmantas Jankauskas, iš kito padalinio perkelta Teresė Valiuvienė. 1994-aisiais VDA darbuotojomis tampa Menotyros katedros absolventės Rasa Butvilaitė ir Jolita Liškevičienė. Mokslo skyriaus administratore dirbti ateina Timonė Vaškevičienė.

Pirmasis „Acta Academiae Artium Vilnensis“ tomas

1993 m. sausio 26 d. Spaudos kontrolės valdyboje gautas leidimas, kuriuo Vilniaus dailės akademijai suteiktos leidybos teisės (tokia įstaiga nepriklausomoje Lietuvoje dar egzistavo iki 1997-ųjų – visai nepasikeitusiai nuo caro laikų).

1993 m. gegužę spaudai pasirašytas pirmasis „Acta Academiae Artium Vilnensis / Vilniaus dailės akademijos darbai“ numeris – 110 p. nedidelio formato (14x18 cm) architekto restauratoriaus, architektūros istoriko Stanislovo Mikulionio knyga „Trakų Šv. Mikalojaus Vyskupo bažnyčios ir Bernardinų vienuolyno statybos istorija“ (1993). Deja, knygelės pradžioje, trumpoje įžangoje teko aptarti ne tik „Actos“ tikslus, bet ir pagrindinius jos autoriaus gyvenimo darbus. Knygą spaudai po S. Mikulionio mirties parengė dr. Rūta Janonienė, tapusi jos moksline redaktore.

Acta Academiae Artium Vilnensis / Vilniaus dailės akademijos darbai

I tomo įžangoje rašoma: „Vildamasi sukurti šių [t. y. meno istorijos] tyrinėjimų publikavimo centrą, Vilniaus dailės akademija pradeda leisti tęstinį leidinį, „Vilniaus dailės akademijos darbai“ (Acta Academiae Artium Vilnensis). Išskelti ir svarbiausi tikslai:

- Skelbti naujausius, tik originalius, išliekamąją vertę turinčius Lietuvos dailės ir kultūros tyrinėjimus (1993–1998), dabar pridurtume – ir daug platesnio Rytų–Centrinės Europos kultūros paveldo tyrinėjimus.

- Nuolat skleisti meno žinias pačia plačiausia chronologine ir dalykine prasme – publikuoti straipsnius ir monografijas apie atskirus dailės ir architektūros paminklus, menininkus, meno kryptis.

- Publikuoti svarbią archyvinę dailės ir architektūros istorinę medžiagą.

- Nevengti platesnės kultūros istorijos problematikos.

Taip ir nutiko (išsiplėtė regiono tematika – iki Rytų ir Centrinės Europos), atsirado daugiau dėmesio dizaino, šiuolaikinės dailės ir apskritai kultūros procesams.

Sudaryta redakcinė kolegija: Aleksandra Aleksandravičiūtė, Adomas But-

„Acta Academiae Artium Vilnensis“ skirta paroda VDA bibliotekoje

rimas (pirmininkas), Rūta Janonienė, Alfonsas Žvilčius. Po truputį pagal reikalavimus ji pildėsi, įtraukti nauji nariai: Egidijus Aleksandravičius, Antanas Tyla, dr. Maria Kalamajška-Saeed (Lenkija), dr. Rūta Kaminska (Latvija). Dabar, naujausioje redkolegijoje – ypač gausus būrys Lietuvos ir užsienio mokslininkų.

Pradžią buvo sunki. „Visos pajėgos“ – patirties ir jaunystės sąjunga. 1993 m. minėta Architektūros katedros įkūrimo ir Akademijos 200 metų sukaktis. Rengta, bet nelabai pavykusi konferencija (Lietuvos architektų žvaigždynui tokios konferencijos nebuvo aktualios). Jos medžiaga publikuota 2-ame „Actos“ tome. Simboliška ir reali autorių sudėtis, kurioje buvo ir patyrę ir tik savarankišką veiklą pradėję tos srities specialistai:

Kalba prof. Adomas Butrimas

1. VDA garbės daktaras Vladas Drėma (g.1910)

2. Prof. Eduardas Budreika (g.1918)

3. Į leidybą per „Actą“ visam laikui įsitraukęs prof. Algimantas Mačiulis ir du V kurso studentai: Rasa Butvilaitė ir Kęstutis Gerliakas. Į šio tomo rengimą aktyviai įsitraukė dr. Janina Bielinienė ir Rūta Kuodienė iš VDA bibliotekos.

„Actos“ sudarytojai

Sios kalbos autorius atliko tyrimą ir nustatė, kad nepralenkiamasis – Vidmantas Jankauskas, sudaręs 8 tomus, svarbi ir jo kursioke Rasa Butvilaitė – 6 tomų sudarytoja. Kartu rikiuojasi dar dvi aktyvistės, taip pat sudariusios po 6 tomus – Tojana Račiūnaitė ir Dalia Klajumienė (aiškėja, kodėl tapo Lietuvos mokslo premijų laureatėmis). Po 4 tomus sudarė Rūta Janonienė, Algė Andriulytė, Marius Iršėnas; po 3 – Ramutė Rachlevičiūtė, Adomas Butrimas, Gabija Surdokaitė, Jolita Liškevičienė, Ieva Pleikienė, Aušra Trakšelytė, Lina Michelkevičė; po 2 – Vytautas Michelkevičius, Regimantas Pilkauskas, Ieva Kuizininė, Karolina Jakaitė, Milda Žvirblytė, Renata Šukaitytė, Agnė Narušytė, Rasa Andriusytė-Žukienė, Gintautė Žemaitytė; po 1 tomą – net 25 sudarytojai.

„Actos“ autoriai

1. Rūta Janonienė – 33 straipsniai ir 7 vertimai.

2. Tojana Račiūnaitė – 22 straipsniai.

3. Vidmantas Jankauskas – 18 straipsnių ir 3 atsiminimų publikacijos.

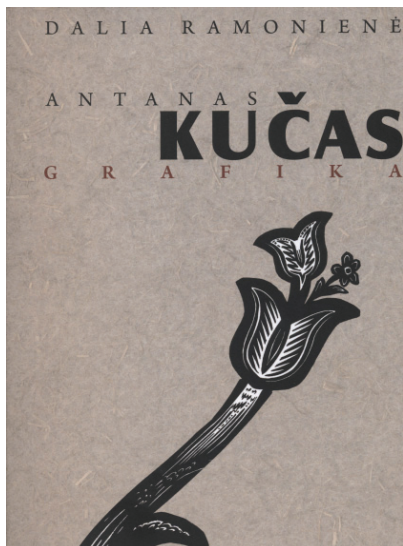
4. Dalia Klajumienė – 16 straipsnių.

5. Jolita Liškevičienė – 16 straipsnių.

Po 10 straipsnių parašė Rasa Butvilaitė, Adomas Butrimas, Giedrė Mickūnaitė, Agnė Narušytė, Renata Šukaitytė; po 9 – Rasa Andriusytė, Helmutas Šabasevičius, Aleksandra Aleksandravičiūtė; po 8 – Algė Andriulytė, Algė Jankevičienė, Mindaugas Paknys, Laima Šinkūnaitė, Skaidra Trilupaitytė; po 7 – Raimonda Bitinaitė-Širvinskienė, Ilona Mažeikienė, Erika Grigoravičienė, Vaidutė Ščiglienė, Sigita Maslauskaitė, Giedrė Jankevičiūtė, Lina Michelkevičė, Margarita Janušonienė, Evaldas Purlys, Elona Lubytė. Po 1 straipsnių parašė 485 autoriai.

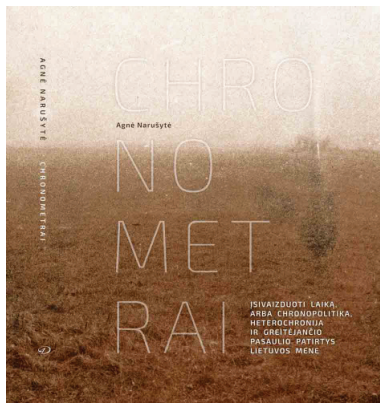

„Acta Academiae Artium Vilnensis“ bendradarbiai

Dalia Ramonienė
Antanas Kučas. Grafika. V., 2021
Dailininkas Alfonsas Žvilius

Gausiai iliustruota monografija apie žymų XX a. lietuvių grafiką, VDA profesorių Antaną Kučą (1909–1989). Knygoje supažindinama su dailininko biografija, apžvelgiamas jo pedagoginis darbas, aptariama visų grafikos rūšių kūryba, pateikiamas kūrinių katalogas ir bibliografija.

Agnė Narušytė
Chronometrai. Išvaizduoti laiką, arba chronopolitika, heterochronija ir greitėjančio pasaulio patirtys Lietuvos mene. V., 2021
Dailininkė Rasa Janulevičiūtė

Nauja fotografijos istorikės, menotyrininkės monografija, skirta šiuolaikiniams lietuvių menui. Filosofas N. Milerius apie šią knygą taip sako: „Apmąstydamas laiką ir jo menines manifestacijas, Agnė Narušytė ne konstruoja vienos disciplinos statinį, bet kuria atvirą žemėlapi, kuriame priklausomai nuo kartografuojamų parametrų atsiranda vietos istorijos laikui, sąmonės laikui, daiktų laikui, laikrodžių laikui, augalų laikui ir kitoms laiko formoms. Būtent todėl šioje monografijoje interpretuojami menininkai atrodo kaip niekada vietoje nenustygstantys keliautojai, nuolat kertantys skir-

tingų laiko formų, fizikos ir filosofijos teorijų, fotografijos, kino, teatro, architektūros meninių praktiškų ribas. Monografijoje sukurta žemėlapi autorė dovanoja ir skaitytojui (-ai), taip pakviesdama jį (ją) į niekad nesibaigiančią laiko formų apmąstymo ir meninių manifestacijų kelionę.“

Romualdas Kučinskas
Architektūrinė utopija Lietuvoje: tarp formos ir turinio. V., 2021
Dailininkė Rasa Janulevičiūtė

Mokomoji knyga, kurioje pasitelkus Lietuvos ir užsienio istorinių ir šiuolaikinių utopijų pavyzdžius, siekiama atskleisti įvairialypių kontekstų sąsajas su architektūra, parodyti jų įtaką utopinių projektų raidai ir jų pavidalams. Sąveika nagrinėjama aprašant utopijas, projektus ir jų tipus; erdvės ir laiko kategorijas kultūroje ir architektūroje; politinius, religinius ir techninius dalykus tyrinėjant teorijas.

Šimtas „Acta Academiae Artium Vilmensis“ numerių

„Actos“ kalbos redaktoriai

Pirmoji kalbos redaktorė, perėjusi iš VDA administracijos tarnybos į Mokslo skyriaus vyr. redaktorės pareigas (1992 10 28) – Teresė Valiuvienė, redagavusi keturis tomus iš pirmo dešimtuko, iki šiol sėkmingai dirbujasi VDA leidykloje.

Vėliau kviečiamas talkino Alfonsas Lagunavičius, ilgą laiką dirbęs „Mokslo“ leidykloje. Jis daugiausia redagavo architektūrai skirtus tomus. Daug toms redagavo Jolita Grašienė, Dalia Žalienė, Ona Balkevičienė ir kt.

Dailininkai

Prof. Alfonsas Žvilius (jis ir pirmosios redakcijos narys), leidybos asar, dirbęs „Vagos“ ir „Mokslo“ leidyklose, vienintelis profesionalas mūsų visų kompanijoje. Jis sukūrė dviejų formatų viršelio kompozicijos principus (jų laikomasi iki šiol) du formatus (1/3 – pavadinimas, 2/3 – viena meno kūrinio reprodukcija).

Daugybės „Actų“ dailininkas maketuotojas buvo Saulius Bajorinas (dar studijuodamas 3 kurse iliustravęs Lietuvos istorijos vadovėlių). Baigęs studijas VDA leidykloje dirbo apie 20 metų. Leidykloje dirbo ir dailininkas Bronius Leonavičius. Dabar leidyklos dailininkai – Martynas Gintalas ir Rasa Janulevičiūtė.

Spaustuvininkai

Spaustuvininkas Valdemaras Stefanovičius dirbo sunkiomis sąlygomis, iš pradžių dviračių remonto rūšelyje Naujuosiuose rūmuose, nuosava spausdinimo mašina (iki 5 tomo – gana kukli kokybė), vėliau ir VDA įsigijo šiokios tokios technikos. Dabar jo sūnus Evaldas puikiai pakeitė tėvą – jau dinastija. Padėjo „Petro ofsetas“, kartais ir kitos spaustuvės – kai nespėdavome ar gavdavome lėšų.

„Actos“ administratoriai

Įvairiu laiku „Actą“ administravo leidyklos direktoriai: Timonė Vaškevičienė, Linas Janulevičius, Marius Iršėnas. Vėliau šio darbo labai sėkmingai ėmėsi Algė Andriulytė, 2018 m. ją pakeitė Aušra Trakšelytė.

„Acta“ nuėjo ilgą 28-erių metų ir 100 numerių kelią. Tai buvo kūrimosi, eksperimentų, bandymų (sulaukė ir kompiuterių eros), kitimų, vilčių, prasmės pojūčio, išibėgėjimo, tarptautinio pripažinimo, mokslinio pajėgumo ir VDA reprezentavimo laikotarpis.

Šiandien – senosios gvardijos, o ypač jaunimo – darbštus ir kupino idėjų – dėka „Acta Academiae Artium Vilmensis“ gyvena kaip niekad intensyvu laikotarpį – tarptautišką, periodišką.

Tai gi jau 100-asis „Actos“ numeris. Sparčiai augdama kartu su leidykla, augindama doktorantus – beveik taip pat sparčiai, kaip ji išaugino tris Lietuvos mokslo premijos laureates, augino ir visą intelektualinį Akademijos potencialą. Tad

nė kiek neapsirikome, kai rašėme jos pirmojo tomelio redakcijos žodyje: „Meno istorija tarp įvairių praeities pažinimo sričių užima nepaprastai svarbią vietą kaip vienas iš krašto kultūrą – tautos gyvybingumo pagrindą – tyrinjančių mokslų.“

Ir naujausi „Actos“ numeriai, ir jubiliejinis, 100-asis, rodo, kad į sudarytojų ir autorių gretas įsitraukus „Acta Academiae Artium Vilmensis“ projekto vadovei Aušrai Trakšelytei, o atskirų tomų sudaryme atsakomybę perėmusiai dr. Linai Michelkeviči, pagrindinės Dailėtyros instituto mokslinės publikacijos yra darbščios, atsakingai ir išradingai dirbančių sudarytojų rankose. Kiek pakeistas ir šiuolaikiškesnis formatas, daugybė naujų tyrimo idėjų, naujų autorių vardų ir dar įvairesnės tematikos atsiradimas – tai pastarųjų metų „Actos“ ženklai. Kartu šis leidinys, jį lydintys renginiai, pristatymai, aktyvėjanti leidinio sklaida žymi dar labiau intensyvėjančią VDA Dailėtyros instituto mokslinę veiklą, sugebėjimą pasiekti vis gilesnius kultūros sluoksnius. Linkime ir leidiniui, ir Institutui, visiems jų kolegoms, bičiuliams, rėmėjams kuo geriausiai kloties kuriant kitus 100 tomų.

Stasės Butrimienės nuotraukos

LIETUVIŲ DAILININKAI

Tapytojas ir grafikas Albertas Veščiūnas (1921 07 31–1976 03 15) su kolekcininku Mykolu Žilinsku (dešinėje) parodoje Berlyne. 1959. Iš P. Reklaičio archyvo